

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 247/2025 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen lastensuojelun laitoshoidon haasteista ja lainsäädännön puutteista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Anne Kalmarin /kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 247/2025 vp:

Miten valtioneuvosto aikoo varmistaa, että lastensuojelulakiin ja sen toimeenpanoon tehdään tarvittavat muutokset, joilla turvataan paikallinen, nopeasti reagoiva moniammatillinen yhteistyö akuutissa tilanteessa,

pidennetään sijoituspäätösten minimikestoa silloin, kun lapsen etu sitä vaatii, ja vähennetään siirtojen määrää,

varmistetaan konkreettisen kotiin vietävän tuen saatavuus ennen sijoitusta ja sen jälkeen, sekä

taataan mahdollisuus huumeaseulontoihin ja muihin tarpeellisiin terveydenhuollon toimenpiteisiin kaikissa lastensuojelun yksiköissä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan paraikaa sekä sosiaalihuoltolain että lastensuojelulainsäädännön uudistuksia. Lastensuojelulainsäädännön uudistaminen toteutetaan kahdessa vaiheessa. Ensimmäisen vaiheen muutoksia koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syyskuussa 2025. Esityksellä pyritään muun ohella varmistamaan lapsen edun, hyvinvoinnin ja turvallisuuden toteutuminen rajoitustoimien käytön edellytyksiä selkeyttämällä. Tässä yhteydessä on arvioitu myös voimassa olevan lastensuojelulain (417/2007) henkilönkatsastusta mukaan lukien huumeaseulontoja ja luovattomia poissaoloja sijaishuoltopaikasta koskevan sääntelyn muutostarpeet. Lastensuojelulaitokset ovat sosiaalihuollon palveluyksiköitä. Lastensuojelulaissa edellytetään jo nyt, että lastensuojelulaitoksessa on oltava riittävät ja asianmukaiset toimitilat ja toimintavälineet. Palveluntuottajan vastuulla on varmistaa asianmukaiset tilat palvelun tuottamiseen.

Lastensuojelulainsäädännön toinen vaihe toteutetaan samanaikaisesti sosiaalihuoltolain uudistamisen kanssa siten, että molempia uudistuksia koskevat hallituksen esitykset annettaisiin eduskunnalle syksyllä 2026 budjettilakien aikataulussa. Sosiaalihuoltolain uudistuksen tavoitteena on muun ohella vahvistaa hyvinvointialueiden edellytyksiä järjestää sosiaalipalvelut entistä joustavammin ja asiakaslähtöisemmin sekä ottaa paremmin huomioon alueelliset erityispiirteet. Valmistelussa arvioidaan muun muassa niitä uudistuksen toteuttamisen edellyttämiä toimia, joilla turvataan palvelujen riittävä saatavuus koko maassa sekä asiakkaiden yhdenvertaisuus ja oikeusturva. Valmistelussa on tarkoitus selkeyttää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaisten palvelujen ja toimien yhtymäpintaa ja yhteensovittamista. Lakiuudistuksissa huomioidaan hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaisesti lastensuojelulain uudistamisessa edistetään varhaista tukea, moniammatillista lapsiperhetyötä ja lastensuojelun avopalveluita painottavaa palvelurakennetta.

Lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena, kiireellisenä sijoituksena, huostaanotona tai lastensuojelulain 83 §:n mukaisen väliaikaismääräyksen ohella. Vuonna 2024 kodin ulkopuolelle sijoitettuja lapsia oli yhteensä 17 100, joista suurin osa (11 300) oli huostaanotettuna. Huostaanotto on voimassa toistaiseksi. Huostaanoton perusteita arvioidaan sijoituksen kestäessä. Jos huostaanoton perusteita ei enää ole, huostaanotto on päätettävä. Huostaanotto päättyy viimeistään lapsen täyttäessä 18 vuotta. Huostaanottoja lopetetaan käytännössä harvoin.

Hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden mukaan lukien lastensuojelun ja päivystyspalveluiden järjestämisestä. Ne voivat organisoida palveluiden järjestämisen siten kuin parhaaksi katsovat. Lapsen sijaishuoltopaikan valinnassa on otettava huomioon velvoitteet, joiden mukaan sijaishuoltopaikan valinnan ja mahdollisen sijaishuoltopaikan muutoksen täytyy aina perustua yksilökohtaiseen lapsen edun harkintaan ja lapsen tuen tarpeeseen.

Helsingissä 4.9.2025

Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso